DADALOĞLU VE AT

"Şu yalan dünyaya geldim geleli severim kır atı, bir de güzeli"

Şaban SÖZBİLİCİ (*)

TÜRK TARİHİ VE AT

Destan tarihinden, İslâm-Türk tarihine devrolunan miraslardan biri de attır. At, asırlarca uzak diyarlara, savaşlara, sevgililere, ilim merkezlerine, medreselere, tekkelere; özlenen yerlere kavuşmaya vasıta, binek olmuştur. At demiyoruz ona artık; Türk'ün kardeşi, yoldaşı olmuştur.

Destan tarihinde at, daima Türk ile beraberdir. Gideceği yere binek; alpin savaşta, döğüşte, başarıya ulaşmasında kılıç, mızrak kadar koruyucusu, düşmanı tepeleyerek öldürücü unsuru; aynı zamanda, zindan duvarlarından esir-yiğitleri uçuran bir kahramandır da.

Yazılı edebiyatta Bilge Kağan, Kül Tigin adlı kahramanlar Bayırku, Başgu adlı atlarıyla tanıtılmış; bu atlarıyla yeni yerler, yeni ülkeler almışlardır. Sözlü edebiyatta Oğuz Kağan avlanmada, canavarı öldürmeye gittiğinde, savaşlarda atıyla birlikte tanıtılmış; alaca bir ata bindiği ve bu atı sevdiği anlatılmıştır. Bu at, bir Türk boyunun "Karluk" adını alma şerefini sağlamıştır.

Müslüman-Türk tarihinde at, büyük şereflere sahne olduğundan sevgi ile anılmıştır. Anadolu insanı atı, daha dost bilmiş, vefalı yâr kabul etmiştir. Öyle zaman olmuştur ki, derdini, sevincini, sırrını onunla paylaşmıştır. Battal Gazilerden Köroğullarına kadar uzanan bu değerbiliş Dadaloğlu'na uzanagelmiştir.

Olay ve motifleri Oğuz Kağan Destanına uzanan Dede Korkut Hikâyelerinde at, sabah tasviri içinde ve kahraman, yiğit kişilerin yanında yer almıştır. Halk hikâyelerine Hazret-i Ali'nin Düldül'ü, Battal Gazi'nin Aşkâr'ı konu olmuş; bu atlar, yiğit birer kahraman, gazi olarak gösterilmişlerdir.

Dağların iki daimisi Köroğlu ve Dadaloğlu, atı, güzel kızla denk tutmuş; atın gözünü yaşadıkları yaylaların ürünü elmaya benzetmişlerdir. Aynı zamanda, atlarını konuşturmuş; atlarıyla konuşmuş, sevgililerine erişmiş, düşmanlarını at sırtında hezimete uğratmışlardır.

At sevgisi, Halk Edebiyatına olduğu kadar, Divan Edebiyatı şiirine de samimi bir şekilde konu olmuştur. Günümüz şiirinde de at konusu geçerliliğini korur bir şekilde işlenmektedir[1].

Sözlü çağdan beri, bu konu, edebiyatımıza günden güne daha güzel, daha samimi bir şekilde yerleşmiş ve devam etmektedir. Edebiyatta bu şaheserliğe varan, gerçekte daha güçlü yaşanan bir gerçek olmalıdır. Göçebelikten yerleşik hayata geçen Türk'e devrolunan at sevgisi, halen Anadolu'da canlılığını korumaktadır. Bu gerçekten hareket ederek "Dadaloğlu ve At" konusunu bir plan dahilinde incelemeyi tasarladım. Dadaloğlu'nun şiirleri daha başka yönlerden de ele alınıp incelenebilecek özelliklere sahiptir.

Dadaloğlu'nun Hayatında Atın Yeri

Oğuz Han'ın yirmi dört torunundan -"İşi çabuk yapan" anlamına gelen- Avşar'ın obasından olan Dadaloğlu, atalarından gelen bu mirası, at sevgisini mısralara dökmüş; onunla sürgüne gitmiş, onunla beraber savaşmış, döğüşmüş, at ile sevgilisini alıp uzaklara gitmek istemiştir.

Göçebe toplum çocuğu olan Dadaloğlu, 18. yüzyılın son çeyreği içinde (1785'de) doğmuş; 19. yüzyılın ikinci yarısında (1868 yılında) ölmüştür. Göçebe topluluğu olan Avşarların alışılagelen hayatı gereği Dadaloğlu, kışları Adana taraflarında, yazları yaylak denilen Orta Anadolu'ya at ile gelerek buralarda acılı, sevinçli günler geçir-

(*) Gölbaşı Ortaokulu Müdürü.

1- Necip Fazıl KISAKÜREK, **Ata Senfoni**, İstanbul 1958, Türkiye Jokey Klübü, s. 158.

miştir. Bütün gezdiği yerlerin özelliklerine, izlerine şiirlerinde rastlanır.

1865 yılında ve sonrasında Avşarlar ve diğer göçebe yaşayan Türkmenler, devlet tarafından yerleştirilme (iskân) kararıyla uygun yerlere yerleştirilmişlerdir. Fakat, Avşarların beyi Hacı Bey, iki yıl sonra yerleşmeyi kabul etmiş, Sarız ve Pınarbaşı taraflarına yerleşmişlerdir. Bu yerleşme sonrasında atların eski değerini yitirdiğini, mezata çıktığını üzüntü ile anlatan Dadaloğlu, İskân olayının Avşarlar için zor kabul edilen bir olay olduğunu belirterek atların mezata verilmesinin iskândan daha zor ve acı geldiğini şöyle ifade ediyor:

"Mezada döküldü boyn'uzun atlar
At vermemiz iskânlıktan zor oldu."

Aşağıda, şiirlerinden alınan çeşitli mısralar Dadaloğlu'nun hayatında atın önemini bize çok güzel anlatmaktadır:

"Dadaloğlu ata der aşkın denizi"
"Kendi elinle atın hoyrata salma"
"Bin arap ata da gönlünü eyle"
"Severim kır atı bir de güzeli"

Dadaloğlu'nun Şiirlerinde At

"Türkmen'e bir at, bir yayla, davar ile
Âlâ dilbere mor çimenli yurt gerek."

diyen Dadaloğlu'na ait olduğu kabul edilen 114 şiir[2] bu yazımızda incelemeye tabi tutulmuştur. Bunlardan 55 şiirde en az bir sefer olmak üzere at kelimesi geçmektedir. Bu da, bize, Dadaloğlu'nun şiirlerinde atın önemli bir yer tuttuğunu gösteriyor. 55 şiirde toplam olarak kulun, tay, at kelimeleri 118 sefer geçmektedir. Bu küçümsenecek bir rakam değil; bilinen bütün şiirlerinden fazladır. Atın soy, renk, yapı, koşu, kullanılma ve diğer çeşitli yönleri şiirlerde yer almıştır. Bunları rakamlarla belirtirsek daha iyi anlaşılır: At 41, arap at 15, arap atlı 5, atlı 12, kır at 14, at başı çekmek 7; gök kırat, küheylan at 3 er; yavuz at, al at 2 şer; kula at, yağız at, doru at, kulun, küheylan tay, tay, gökçe kır at, yağız atlı, üveyi-kır, aşk atı, gök at, şahpaz atlı, gök kanatlı, fariz atlı birer defa kullanılmışlardır.

Ayrıca, Dadaloğlu'nun 4 şiirinin ikisinde güzel ile at; diğer birer şiirde ise, yiğite, devlete, Türkmen'e atın gerekliliği; atların konuşması konuları işlenmiştir.

Dadaloğlu'nun şiirlerini konuları bakımından üç bölüm altında toplayabiliriz[3].

a) Kavga, kahramanlık-iskân şiirleri (49 şiir),
b) Yurt-sosyal konuları içine alan şiirleri (38 şiir),
c) Sevgi üzerine söylenmiş şiirleri (27 şiir).

Kavga-kahramanlık, iskân konusunda söylenmiş 49 şiirden 33 şiirde at kelimesi geçmekte; yurt-sosyal konuları işleyen 38 şiirden 4 şiirde direkt at konusu işlenirken geriye kalan 12 şiirde at kelimesi geçmektedir. Sevgi üzerine söylenmiş şiirlerden altısında at kelimesine rastlanmaktadır. Bu da gösteriyor ki, dünyanın bir çok yerine yayılan Türkler gibi at kelimesi de Dadaloğlu'nun şiirlerine yayılmış, biçimden biçime girmiştir.

> *"Dağların iki daimisi Köroğlu ve Dadaloğlu, atı, güzel kızla denk tutmuş; atın gözünü yaşadıkları yaylaların ürünü elmaya benzetmişlerdir."*

Şiirlerde At'ın Kafiye Olarak Kullanılması

Bütün şiirlerinin 12 mısrasında at ve tay kelimeleri kafiye olarak kullanılmıştır. Tam kafiyeler, sesli-sessizden oluşmuştur:

"Beyim gelir arkasında bin ATlı
Cümlesi de sanki kuştur, kanATlı
Ölürsek derdimiz olur (i)ki kATlı
Yâr yetimi kalır mıydık meydanda."

Yarım kafiye, sessiz harfle yapılmıştır:

"Altmış bin piyade, doksan bin aTlı
Çakmaklı küfekler yalım baruTlu
Önde Bozdoğan, artta CeriTli
Çöl ovada bir harp etmek niyetim."

Dadaloğlu'nun şiirlerini genel olarak incelediğimizde yarım ve tam kafiyelere yer verdiğini; kelime ve harf, ek rediflerinin kullanıldığını görüyoruz.

Şiirlerde isim olan at kelimesi ile isim ve isim soylu kelimelerin kafiye yapıldığını görüyoruz. Bilhassa, (zat-firkat-at)[4] kelimelerinin çoklukla kafiye yapıldığı dikkat çekmektedir. İki şiirde de tay (kısrak yavrusunun büyümüşü) kelimesi kafiye olarak kullanılmıştır[5].

Benzetme Olarak At

Atların tavlalarda beslendiğini belirten Dadaloğlu, göçebe-çadır hayatı yaşayan Avşarların yerleşik hayata geçmesine razı olamıyor. Bazı göçebe çadırları ise, yerleşik hayata geçmişlerdir. Bunların beylerine seslenen

2- Ahmet Z. ÖZDEMİR, **Avşarlar ve Dadaloğlu**, (inceleme bu kitaba dayanılarak yapılmıştır.)
3- Ahmet Z. ÖZDEMİR, a.g.e., s.103
4- Ahmet Z. ÖZDEMİR, a.g.e., s. 249, 304, 321
5- Ahmet Z. ÖZDEMİR, a.g.e., s. 153, 276

Dadaloğlu, cününluk (delilik) zamanı olmadığını belirterek "Azrailden başkasına aman" dilemeyeceklerini söylüyor. Gece-gündüz Gavur dağlarında dolaşan Dadaloğlu, gönlünün iskân olmamak için "aşk atına" bindiğini söylüyor:

"Ilgıt ılgıt seher yeli esiyor
Gavur dağlarının başı dumanlı
Gönül binmiş aşk atına aşıyor
Bre beyler cünunluğun zamanı mı?"

Dadaloğlu beylerin ve yiğitlerin atlarını överken onlardan daha güçlü atlara benzetmektedir:

"Bindiğin at Aşkar mıdır, ya Düldül
İrengi bozadır, der Türkmen Oğlu"

Görüldüğü gibi, Battal Gazi'nin Aşkar veya Hz. Ali'nin Düldül'üne benzetilmektedir. Dadaloğlu atı bize "aşkın denizi" olarak tanıtmaktadır:

"Dadaloğlu ata der, aşkın denizi"

Dadaloğlu, kula, yağız, al, kır, doru atları konuştururken benzetmeden uzak durmamaktadır. Kır atı çok güzel bir benzetmeyle şöyle bize tarif etmektedir:

"Kır at der ki, ben atların başıyım
Yiğitler elinde serdar kuşuyum
Dar yerde de can kurtaran kişiyim
Üzengi böğrüme yirdiği zaman."

Binek Olarak At

Dadaloğlu'nun en güzel şiirleri yaşlılık döneminde söylediği şiirlerdir. Yaşlılık dönemi şiirlerinden bir bölüm olan aşağıdaki dörtlük, atın göçebe Türkmenler arasında binit, binek hayvanı olarak kullanıldığını ifade etmektedir:

"Kalktı göç eyledi Avşar elleri
Ağır ağır giden eller bizimdir
Arap atlar yakın eyler yırağı
Yüce dağdan aşan yollar bizimdir."

Konar-göçer Avşarlar atın yanında binek hayvanı olarak deveyi de kullanmışlardır. Sıladan, dağ arası düzlüklerden, yaylalardan bilinmeyen sebeplerle uzak kalan Dadaloğlu, sıla özlemini gidermek için yola revan olurken atına seslenmekte, taşlık yerlerden değilde düzlüklerden gideceğini belirtmektedir:

"Atım kalk gidelim sılaya doğru
Tırnağını taşa vurmam düzinen
Koç yiğit de gurbet ele düşerse
Yanar bağrı ateşinen, közinen."

At, Türk tarihinin bilinen dönemlerinden beri binek hayvanı olarak uzak yolları daha kısa sürede alabilmek için kullanılmıştır. Bilindiği gibi atı ehilleştiren, bir araç gibi kullanan Türklerdir. "Atım kalk gidelim sılaya doğru" mısrasındaki "kalk, gidelim" kelimeleri insanlar için kullanılır. Şair burada ata seslenerek "kalk gidelim" derken atı kişileştirmektedir. Burada görüldüğü gibi, at Türklerde bir arkadaş, bir dost kabul edilmiş; ona insan kişiliği verilmiştir. Dadaloğlu'nun başka şiirlerinde de atlarla konuştuğunu görmekteyiz. Aşağıdaki iki mısra Dadaloğlu'nun atla ne kadar yakınlaştığını, iç duygularını ona nasıl anlattığını bir daha bize gösterecektir:

"Deh bire, deh bire nazlı kır atım
Yarsuvat'ta kaldı atım, pusatım."

Kavga-Savaşta At

Dadaloğlu, göçebe-çadır hayatının gereği İçanadolu ve Akdeniz bölgelerini gezmiş; obası ile birlikte yazın keklik öten, kekik biten, mor çiçekli yaylalara; kışın turaç öten, nergiz biten yerlere[6] gitmiş, bu yerleri baştan başa dolaşmıştır. Her yaz ve her kış yeni yaylaklara, yeni kışlaklara giderken, buralara yerleşirken birçok zorluklara, baskılara maruz kalmışlardır. Gerek savunma anı, gerekse güçlü iken başka obalara saldırıya geçmeleri hızlı hareket etmelerini şart kılmaktadır. O günün şartları içinde en hızlı ve çevik hareket edecek araç attan başkası değildi.

Dadaloğlu'nun şiirlerine ve Avşar Kocalarına göre beyler, at sürüleri besler, kendi obalarında atlı yiğitlere bakarlardı. Her an neyin nereden geleceği belli olmadığı için, bu atlıların çok olması etrafa korku salma ve öğünme kaynağıydı da.

Her bakımdan at, konar-göçer ailelerin, obaların güven duyduğu, her zaman yanında bulundurduğu; düğününde gelinini kafile halinde götürdüğü, hastasını taşıdığı; uzakları yakın edici, dostu dosta, sılaya kavuşturucudur.

Avşar ihtiyarlarınca 1853 Kırım Savaşı'nda 200'den fazla Avşar atlının katıldığı; Kurtuluş Savaşı'nda bu bölgede yaşayan atlıların Osman Tufan Paşa komutasında güney cephelerini savundukları anlatılmaktadır. Hattâ, Maraş, Göksun, taraflarında Fransız ve Ermenilerle çarpışıldığını anlatan ihtiyarlar da vardır.

Kavga ve savaşta at, yiğitle birlikte bulunur, onunla yaralanır, onunla gazi olur;

"Yiğit olan yiğit çıktı meydana
Koç yiğitler arap ata bin oldu."

Bu yiğitler savaşmaya, kavgaya ne kadar istekli iseler, altlarındaki atların da aynı istekte oldukları şöyle belirtilmektedir:

"Yüreğinde olan döndü döğüştü
Koç yiğitin, arap atın gün'oldu."

Menemenci yurdunda yiğit atlılar değil de; sanki, Küçük Ali Oğulları'nın atı savaşmıştır:

"Nice kuşlarımı dumanda buldum
Menemenci'ye de atımı saldım."

At sırtında doğan, at sırtında ömrünü geçiren Türkmenlerin at sırtında savaşmalarını ve bunların atlarını

6- Ahmet Z. ÖZDEMİR, a,g.e., s.114, 115

övgü ile anlatan Dadaloğlu, Battal Gazi'nin ve Hz. Ali'nin atlarına Türkmen atlarını benzetirken, atların döğüşe ve savaşa katılmadıklarında üzüleceklerini, mahzun kalacaklarını çok güzel bir şekilde ifade etmiştir.

"Bindiğin at Aşkâr mıdır, ya Düldül
İrengi bozadır der, Türkmen Oğlu
Eylen kır atı mahzun kalmasın
Biner dövüşürüm der,Türkmen
Oğlu."

Dadaloğlu, şiirlerinde beylerin, obaların atlı sayılarını Dede Korkut geleneğinde olduğu gibi, belirtmiştir. At, atlı, tay; soylarına göre at ve atlı sayılarını ayrı ayrı yeri ve zamanı geldiğinde belirtmiştir. Burada, şiirlerde geçen atlı sayılarını mısralar halinde azdan çoğa doğru sıralarsak daha iyi bilgi sahibi olunabilir: "Beş arap at ile beş yavru şahin" 1 mısrada, "Altı arap atı şahpaz gaziler" 6 mısrada, "Bari beş, on atlı ver Kozanoğlu" 1 mısrada, "Üç yüz atlı ile cenge dıkıldı" 1 mısrada, "Ha deyince beş yüz atlı binerdi" 2 mısrada, "Dokuz yüz atlı ile cenge dıkıldı" 1 mısrada, "Beyim gelir arkasında bin atlı" 4 mısrada, "Bin bir atlım var da ağalı, beyli" 1 mısrada, "Altmış bin piya-de, doksan bin atlı" 1 mısrada geçmektedir. Bunların yanında "Koç yiğitler arap ata bin oldu", "Kaplan postlu kır atlılar nic'oldu" gibi mısralar atlıların kesin sayısını ifade etmemekle birlikte, atlıların çokluk oluşlarını ifade etmektedir.

Atların Tanıtılması ve Tasviri

Dadaloğlu, şiirlerinde Avşarların, Türkmenlerin atlarının özelliklerini ve kendi bindiği atın özelliklerini mısralara serpiştirerek tanıtmıştır.

Bu göçebe topluluklarında atları ve atlıları ağalar ve beyler besletirlerdi. Tavlalarda ve çayırlarda beslenen atların özel bakıcıları olur, seçkin atlar ise daha bir itina ile beslenir, hattâ atlı kendisi, bu atlarının huyuna ve suyuna göre hareket ederdi. Beylerin ve ağaların atları devamlı hazır bekletilir, bunlar birden fazla olurdu. Avşar beyleri arap ata ve kır ata, ağalar gök kır ata, askerler ise feriz at ve arap atlara binerlerdi. Dadaloğlu kır at ve gök kır ata binerdi. Avşarların ve Türkmenlerin yerleşik hayata geçmeleri için gelen fermanın kır atta olduğunu belirtiyor Dadaloğlu. Savaşta ise arap atlar kullanılırdı. Kavga, döğüş ve yağmalamalarda da bu atlar kullanılırdı.

Beslenen atlar, cinsleri ve soyları ne olursa olsun, her yerde kullanırlardı. Fakat, bazı atların bazı özelliklerinden dolayı belli yerlerde kullanıldığını görüyoruz: Yavuz at yağmalamada, arap at savaşta ve döğüşte, şahpaz atlar av yapmada, gönül eğlendirmede ise arap atlar kullanılırdı.

Avşarların ve Türkmenlerin atları soy olarak Arabistan'dan gelmedir. Bu atlar, boynu uzun, rengi boz'a, çevik ve küheylan soyludurlar. Avşar atları renklerine, yaşlarına, yapılarına göre adlar almaktaydılar:

Al at: Dorunun açığı, kızıl alev renkli attır.
Kır at: Tüyü, beyazla az siyahın karışımında olan attır.
Doru at: Kızıl kahve renkli attır.
Kula at: Beyaz ile kır arası renkli bir attır.
Yağız at: Esmer attır.
Binit at: Binek atıdır.
Üveyik at: Üveyik kuşu renginde bir attır.
Küheylan at: Çevik, atik at.
Feriz at: Usta, talimli at.
Kulun: Kısrak yavrusu.
Tay: Kısrak yavrusunun büyüğü.
Gök at: Fergana atı adı da verilen kafası küçük, boynu uzun, ayakları ince ve uzun bir attır.

Dadaloğlu, bindiği atını da şöyle tarif etmektedir: Dadaloğlu'nun atı, kır at veya gök kır attır. Gök-kır atını, "kuyruğu cura-saz gibi" şeklinde tarif ediyor ve divan duran ergen kıza benzetiyor:

"Dadaloğlu'na der ki, kolun yazılı
Atım gök-kır attır, yanım tazılı"

"Atımın kuyruğu cura saz[7] gibi
Divana durmuş da ergen kız gibi"
Alarmış yanağı bahar yaz gibi
Getirin kır atım göçem ellere"

Bir şiirinde altı sefer dörtlük sonunda tekrar ettiği aşağıdaki mısralar onun sevdiği atı daha açık belirtmiş oluyor:

"Şu yalan dünyaya geldim geleli
Severim kır atı, bir de güzeli."

Özlemini çekerek binmek istediği atı da şöyle tarif etmektedir Dadaloğlu:

"Önü sine-bentli bir al at[8]" veya
"Uğru beder beder benli at[9]".

Dadaloğlu sevdiği atı sevdiği güzelle birlikte şöylece tanıtmıştırbize:

"Şu yalan dünyaya geldim geleli
Severim kır atı bir de güzeli
Değip on beşime kendim bileli
Severim kır atı bir de güzeli

Atın beli kısa, boynu uzunu
Kuru suratlısı, elma gözünü
Kızın iplik iplik süt beyazını
Severim kır atı bir de güzeli

Atın höyük sağrı, kalkan döşlüsü
Kalen kulaklısı, çekiç başlısı

7- İki ya da üç telli saz.
8- Göğsünde boncuklarla işlenmiş göğüs bağı bulunan bir beyaz at.
9- Önü dolunay gibi benli at.

Güzelin dal boylu, samur saçlısı
Severim kır atı bir de güzeli

At koşusu tutmasın çıktığı zaman
Yalı kaval gibi yıktığı zaman
At dört, kız on beşe yettiği zaman
Severim kır atı bir de güzeli

Dadaloğlu'm, hile yoktur işimde
Yiğit olan yiğit görür düşünde
At dördünde, güzel on beş yaşında
Severim kır atı bir de güzeli"

Sonuç

Görüldüğü gibi, Dadaloğlu, at konusunda belli bir kültüre, bilgiye sahiptir. Dadaloğlu şiirlerinde, hangi atın daha iyi koştuğu, hangi renk atın daha güzel olduğu, hangi at koşusunun nerede geçerli olduğu, soy olarak nasıl bir atın daha iyi olduğu, at türleri, atın bakımının nasıl yapılacağı, hangi tür atın nerede kullanılacağı konusunda ayrı ayrı bilgi vermiştir. Bütün bu noktalar Dadaloğlu'nun ince eleyip sık dokuduğunu, rast gele değil, yaşayarak şiir yazdığını göstermektedir bize. Bu özelliğinden dolayı Dadaloğlu'na, at konusunda, fahri eğitimci adını verebiliriz. Çünkü; şiirlerini çadırlarda, pazarlarda, obalarda, yaylalarda söylerken bu şiirlerden ders alınmasını da gaye edinmiştir. Zaten kişi, yaptığı işten bir gaye, sonuç umarak o işi yapar. Dede Korkut geleneğinin 19. Yüzyıl temsilcisi ve Dede Kokkutudur bence Dadaloğlu. Avşar yaşlılarına göre, Dadaloğlu, elinde sazı, saçı-başı ağarmış, beyaz uzun sakallı, Adana pazarlarında çalıp söyleyerek gezen bir şair olarak tarif ediliyor[10].

Dadaloğlu'nun at konusunda üç dört şiirini buraya alarak sözü mısralara bırakalım.

Dadaloğlu'nun atları konuşturduğu bu şiiri ilginçtir. Kula, yağız, al, kır, doru atı özellikleri ve soyları ile tanıtıyor:

"Kula at da der ki, yavuz kaçarım
Kepir tusba'sının uğrun geçerim
Üstümde yiğitin kanını içerim
Yalımlar arkamdan sündüğü zaman

Yağız at da der ki, bağlan koruya
Varırsam ileri dönmem geriye
Üstümdeki yiğidi Mevlâm koruya
Kılışlar başıma döndüğü zaman

Al at der ki, güzel olur donumuz
Cinsimizden çatal olur dilimiz
Kavga görünce sağalır ölümüz
Üzengi üzengiye değdiği zaman

Kır at der ki, ben atların başıyım
Yiğitler elinde serdar kuşuyum
Dar yerde de can kurtaran kişiyim
Üzengi böğrüme yirdiği zaman

Doru at der ki, ben donumu satarım
Kaçtığımdan kurtulur da yeterim
Sıkışırsam Azrail'i tutarım
Çeke dizgininen vardığım zaman

Bu şiirde ise, Türkmen'e atın gerekliliği anlatılmaktadır:

"At kulağını dikmiş, gözünü süzer
Gövel ördekler gibi çöllerde yüzer
Çırpıştırınca akça cerendir, tozar
Eşkini seldir, yiğite eşkin gerek

Hey ağalar, sözümün doğrusu böyle
Noksanı varsa beri gel, bana söyle
Türkmen'e bir at, bir yayla davar ile
Âlâ dilbere mor çimenli yurt gerek

Atın tımarını kendin yap da arsınma
Çifte ver yemini de eksiğin koyma
Kendi elinle atın hoyrata salma
Ağır devlete eşkince bir at gerek

Dadaloğlu ata der aşkın denizi
Hiçbirşey bilmiyor da sanmayın bizi
Binit atlar içinde yamandır doru
Üveyi-kır ile sakarsız al gerek"

Ata binme zamanı ve iyi bir atın özelliklerini de şöyle belirtmektedir:

"Her sabah her sabah ata binilmez
Ata binince de uğru boş gerek
Her güzele benim diye yanılmaz
Zilif kıvrım kıvrım eğri baş gerek

Atın iyisi de tezceden alır
Güzelin yüzünde çifte ben olur
Hey ağalar at dördünde çiğ olur
Güzele on dört de ata beş gerek

Atın iyisi de kulağın diker
Güzel ırgalanır, omuzunu silker
Kınalı keklik gibi gürleyip kalkar
Güzele gerdan da ata döş gerek

Dadaloğlu'm der de gel böyle söyle
Eksiğin var ise sen tamam eyle
Bin arap ata da gönlünü eyle
Yavuz ata uygun arkadaş gerek

10- Ahmet Z. ÖZDEMİR, a.g.e., s. 89